

II. ORGANIZACJA ADMINISTRACJI PW

Ulepszenia organizacyjne w Politechnice Warszawskiej obejmują również administrację Uczelni. W roku 1956 Kierownictwo Uczelni zamierza przeprowadzić reorganizację administracji Uczelni - zgodnie ze złożonym w dn. 8 grudnia 1955 r. w MSW planem reorganizacji.

Istotnym sensem zamierzonej reorganizacji aparatu administracyjnego jest utworzenie dwóch zwartych oddziałów skupiających: problematykę nauczania w formie jednolitego Oddziału do spraw nauczania oraz problematykę nauki w formie jednolitego oddziału do spraw nauki - zamiast dotychczasowego rozproszenia tych zagadnień w szeregu komórek administracyjnych.

Nowa struktura aparatu administracyjnego naszej Uczelni pozwoli na poważne usprawnienie pracy tego aparatu. Przewiduje ona bowiem utworzenie trzech zasadniczych wyraźnie wyodrębnionych pionów, a mianowicie:

1. pionu obsługującego proces dydaktyczny, podporządkowany prorektorom do spraw nauczania /oddział do spraw nauczania/
2. pionu obsługującego proces nauki, podporządkowany prorektorom do spraw nauki /oddział do spraw nauki/ wreszcie
3. pionu obsługującego potrzeby administracyjno-gospodarcze, podporządkowanego dyrektorowi administracyjnemu.

III. PLAN SZKOLENIA

Projekt planu szkolenia w okresie 1956-60 obejmuje 3 zasadnicze działy, a mianowicie:

1. rekrutacja w okresie 1956-60
2. sprawność szkolenia
3. liczby studentów w okresie 1956-60.

1. Rekrutacja w okresie 1956-60

W stosunku do liczb podanych przez MSW, ogólna rekrutacja w poszczególnych latach planu 5-letniego zwiększona została w projekcie Uczelni przeciętnie o 3,3% z wyjątkiem roku 1956, w którym kształtuje się ona na identycznym poziomie.

Poważniejszym zmianom uległyby natomiast liczby rekrutacyjne na niektórych wydziałach, a mianowicie:

- a/ na Wydz. Budownictwa Przemysłowego /zmniejszenie rekrutacji na kierunek inżynieryjno-ekonomiczny, a zwiększenie na kierunek: Budownictwo Lądowe/
- b/ na Wydz. Komunikacji /zmniejszenie rekrutacji na kierunek: komunikacja kolejowa, a zwiększenie rekrutacji na kierunek Budownictwo Lądowe/
- c/ na Wydz. Mechanicznym-Konstrukcyjnym /po ustaleniu, że w ramach kierunku: Energetyka znajduje się jedna tylko specjalność, prowadzona w Uczelni, a mianowicie: T-0901 - gospodarka cieplna w zakładach przemysłowych - zmniejszenie rekrutacji na kierunek: Energetyka i zwiększenie na kierunek: Mechanika/.

Niewielkim zmianom uległy propozycje MSW dotyczące rekrutacji na wydziały:

- a/ Łączności
- b/ Lotniczy
- c/ Geodezji i Kartografii
- d/ Mechanizacji Rolnictwa
- e/ Mechaniczny-Technologiczny

Wreszcie na wydziałach pozostałych, tj. na wydziałach Architektury, Budownictwa Lądowego, Budownictwa Wodnego, Chemicznym, Elektrycznym, Inżynierii Sanitarnej, Sprzętu Mechanicznego oraz Samochodów i Ciągników liczby rekrutacyjne MSW pozostają niezmiennie.

Szczegółowe liczby rekrutacyjne wraz z ich uzasadnieniem podane są w "Materiałach do referatu Rektora na konferencji w dniach 26.04 do 28.04.56 w sprawie planu 5-letniego 1956-60 Politechniki Warszawskiej".

2. Sprawność szkolenia

Założone przez MSW wskaźniki szkolenia dla poszczególnych lat studiów dziennych wynoszą:

Rok I	89%
" II	90%
" III	94%
" IV	97%
" V	98%

W całym cyklu szkolenia 70%

Podane wyżej wskaźniki okazały się za wysokie.

W ubiegłych semestrach sprawność szkolenia kształtowała się następująco:

	sem. zimowy 1954/55	sem. letni 1954/55	przecięt- na spraw- ność rocz- na 1954/55
Rok I	74,2	80,2	77,2
Rok II	83,4	86,4	84,9
Rok III	88,7	86,6	87,7
Rok IV	92,8	96,0	94,4
Sprawność cyklu 4-letniego	50,9	57,7	54,3
Kurs magist.	94,8	95,5	95,4
Sprawność cyklu 5-letniego	48,2	55,1	51,8

Powodem tak niskiej sprawności szkolenia jest przede wszystkim słabe przygotowanie młodzieży, przybywającej na studia ze szkół średnich i związany z tym duży odpad wstępny, który wywiera poważny wpływ na sprawność całego cyklu szkolenia.

Z tych powodów Politechnika Warszawska zamierza osiągnąć w planie 5-letnim sprawność szkolenia niższą wprawdzie od założeń MSW - nie mniej jednak wymagającą poważnego wysiłku Uczelni.

Zakłada się systematyczne podnoszenie sprawności szkolenia na przestrzeni lat 1956-1960 tak, aby zaplanowany wskaźnik cyklu szkolenia osiągnął w roku 1960 - 65%.

Sprawność szkolenia na poszczególnych latach studiów kształtować się będzie następująco:

Rok I	83%
" II	89%
" III	94%
" IV	96%
" V	98%

3. Liczba studentów w okresie 1956-60

W związku z zaproponowaną przez Uczelnię zmianą liczb rekrutacyjnych na poszczególnych wydziałach oraz zmianą wskaźnika sprawności szkolenia ulegną również zmianom liczby studentów na poszczególnych latach w stosunku do założeń MSW.

Szczegółowe zestawienia umieszczone zostały w "Materiałach". Tutaj wspomnę jedynie, że liczba studentów na studiach dziennych na dzień 31.12.1955 wynosiła 12.138, przy czym przez cały okres planu 5-letniego ulegać będzie stałym, nieznacznym obniżkom, wynosząc w ostatnim roku planu 5-letniego, tj. w roku 1960 - liczbę około 10.900 studentów.

IV. STUDIA ZAOCZNE

Założenia do planu 5-letniego Studiów Zaocznych Politechniki Warszawskiej obejmują następujące węzłowe zagadnienia:

1. Sprawy organizacyjne
2. Plan szkolenia
 - a/ zadania rekrutacyjne dla I roku studiów
 - b/ sprawność szkolenia
 - c/ ilość studentów
3. Zaopatrzenie w materiały dydaktyczne.

1. Sprawy organizacyjne

W okresie planu 5-letniego Studia Zaoczne PW prowadzić będą szkolenie na 9 kierunkach, przy czym do istniejących już 7 kierunków dojdą stosownie do zarządzenia MSW nowe kierunki, a mianowicie: a/ budownictwo wodne
b/ mechanizacja rolnictwa.

W stosunku do założeń MSW - PW zamierza rozpocząć szkolenie na w/w kierunkach dopiero w r. 1957.

Rozpoczęcie rekrutacji na te kierunki już w r. 1956 nie jest możliwe do zrealizowania ze względu na fakt, że rekrutacja na Studia Zaoczne znajduje się już w pełnym toku oraz, że istnieć będą trudności w wypełnieniu limitów, zaproponowanych przez MSW.

Wreszcie należy tutaj podkreślić, że Studiom Zaocznym należy pozwolić należycie okrzepnąć i nie dawać dalszych zadań w formie nowych kierunków szkolenia.

2. Plan szkolenia

a/ zadania rekrutacyjne dla I roku studiów

Limity rekrutacyjne projektowane przez PW stanowią 78% limitów, zakładanych przez MSW.

Zmiany liczb rekrutacyjnych wynikają ze zbyt małej ilości kandydatów przygotowanych do studiowania na wyższych technicznych studiach zaocznych.

Z tego względu - celem podniesienia wskaźnika sprawności szkolenia - zaostrzone będą wymagania na egzaminie wstępnym, co pozwoli na uniknięcie dużego odpadu wstępnego.

Mimo poważnego rozwoju kursów przygotowawczych dla kandydatów na studia zaoczne, prowadzonych przez NOT nie można liczyć na poważniejsze zwiększenie naborów w stosunku do r. 1955.

b/ sprawność szkolenia

W założeniach do planu 5-letniego MSW podaje dla studiów zaocznych sprawność cyklu szkolenia na poziomie 30%.

W oparciu o wyniki sprawności dotychczasowych roczników i konsultacji z innymi uczelniami - PW proponuje ustalenie wskaźnika sprawności szkolenia w całym cyklu na 15%.

Dla wyjaśnienia dodać należy, że analogiczny wskaźnik w Zw. Radzieckim wynosi około 25%, zaś w Czechosłowacji około 12%.

c/ Ilość studentów

 Na skutek zmian liczb rekrutacyjnych oraz wskaźników sprawności szkolenia - zmniejszy się poważnie ilość studentów na studiach zaocznych.

W stosunku do planu MSW ilość studentów zaprojektowana przez PW stanowić będzie 65%.

3. Zaopatrzenie w materiały dydaktyczne

W zakresie zaopatrzenia w materiały dydaktyczne rola SZ PW jest specyficzna, ze względu na fakt, że zadanie to wypełnia ono w skali ogólnokrajowej.

Ponieważ w latach 1956 - 60 MSW przewiduje szybki rozwój studiów zaocznych w kraju, wzrosną zadania, stojące na tym odcinku przed PW.

W związku z powyższym sporządzony został szczegółowy plan wydawniczy, przy czym oprócz wydawnictw własnych przyjęto zasady ścisłej współpracy z wydawnictwami dla innych systemów szkolenia - w odniesieniu do przedmiotów specjalizujących.

4. Zagadnienia metodyczne

W okresie planu 5-letniego PW prowadzić będzie prace na tym odcinku w dwóch kierunkach:

a/ ustalenie podstaw tematycznych i treści poszczególnych przedmiotów i dyscyplin,

- b/ właściwe ustawienie poszczególnych elementów i form szkolenia, jak np. ustawienie sesji semestralnej, zajęcia w czasie semestru, wzajemne proporcje między wykładami i ćwiczeniami itp.

V. STUDIA WIECZOROWE

Sprawa włączenia Wieczorowej Szkoły Inżynierskiej w Warszawie do Politechniki Warszawskiej była omówiona w Dziale I niniejszego referatu.

Bliższe dane dotyczące wymienionej szkoły podane są w "Materiałach".

Tutaj podam jedynie, iż szkoła ta prowadzi na 3 Wydziałach, a mianowicie na Wydziałach: Budownictwa Lądowego, Elektrycznym i Mechanicznym 5 kierunków kształcenia.

Ogólna ilość studentów tej szkoły wynosi 2 000 studentów, przy czym w okresie planu 5-letniego ilość ta stosownie do założeń MSW ulega stałemu zmniejszeniu aż do liczby około 1 500 studentów w r. 1960.

VI. DYDAKTYKA I DYSCYPLINA STUDIÓW - WYCHOWANIE

1. Dydaktyka

Poziom dydaktyki w okresie planu 5-letniego 1956-60 powinien ulec polepszeniu w porównaniu ze stanem obecnym.

Istotną przeszkodą w racjonalnym zorganizowaniu procesur nauczania była w okresie ubiegłego 6-lecia niebywała płynność studiów, a chociaż obecnie już się one krystalizują, to jednak jeszcze trwają równocześnie studia dwustopniowe: 4-letnie studium inżynierskie i 1 1/2-letnie magisterskie obok studium jednolitego 5 - 5 1/2 rocznego o różnych dyscyplinach i o różnych tendencjach nauczania.

Dlatego też przejście wyłącznie na jednolite studia 5 - 5 1/2-letnie decydująco wpłynie na organizację procesu nauczania i nadanie mu właściwego poziomu naukowego.

Realizowane przez kilka lat studium 3 - 3 1/2-letnie, niedawno dopiero zakończone, wprowadziło do Uczelni atmosferę, będącą zaprzeczeniem pojęć o studiach wyższych, w pewnym stopniu także atmosferę szkołarstwa, która nie znika na zawołanie, lecz wymaga wiele sumiennego wysiłku ze strony wszystkich pracowników nauki dla usunięcia jej skutków.

Toteż w okresie bieżącego 5-lecia należy dać Uczelni możliwość głębokiego przemyślenia problematyki dydaktycznej i podniesienia poziomu procesu nauczania.

Największą jednak przeszkodą w szybkim podniesieniu poziomu tego procesu jest wielowarsztatowość personelu nauczającego, i to zarówno samodzielnych pracowników nauki, jak i pomocniczych pracowników, spowodowana wielkim zapotrzebowaniem na siły naukowe przez resortowe instytuty naukowo-badawcze oraz wysoce niewystarczającymi płacami tych pracowników, zmuszonych do nieustannego poszukiwania dodatkowych źródeł dochodu.

To centralne zagadnienie może być rozwiązane przez Uczelnię tylko w małym stopniu, a mianowicie przez walkę z przerostami, lecz nie ze źródłami tych wysoce niekorzystnych objawów.

Wreszcie mówiąc o licznych trudnościach związanych z zaspokajaniem potrzeb naszej Uczelni, jak i wszystkich innych wyższych Uczelni Technicznych w Polsce nie można nie wspomnieć

o niebywałym wzroście tego Szkolnictwa w okresie ubiegłego 6-lecia, będącym głównym obiektywnym powodem tych trudności. Wystarczy tylko powiedzieć, że przed wojną na 100 mieszkańców studiowało w Wyższych Uczelniach Technicznych 0,022% studentów, podczas gdy obecnie studiuje ich 0,22%, zatem intensywność wyższych studiów technicznych wzrosła w stosunku do przedwojennych 10-krotnie.

Czy w tych warunkach nie muszą powstawać nieustanne braki i trudności, które tylko przy największym, najbardziej ofiarnym wysiłku całej kadry naukowej są możliwe do pokonania.

2. Dyscyplina studiów

Studia w naszym ustroju stanowią sprawę społeczną, a odbywając się w dominującym stopniu na koszt społeczeństwa podlegać muszą prawu planowania w zakresie terminowego ukończenia studiów. Głównym celem dyscypliny studiów w tych warunkach musi być zabezpieczenie rytmiczności studiów, gdyż tylko przy jej zachowaniu można mówić o terminowym zakończeniu studiów bez obniżenia ich jakości.

Najtrwalszym i najlepszym zabezpieczeniem dyscypliny studiów w wyższych uczelniach jest niewątpliwie świadoma dyscyplina studenta, dyscyplina wynikająca z imperatywu wewnętrznego i taką dyscyplinę należy wszelkimi siłami tworzyć i z całym nakładem starań pielęgnować.

Natomiast świadectwem braku poczucia rzeczywistości byłoby już dzisiaj całkowicie na niej polegać.

Dlatego należy sięgnąć do takich form dyscypliny studiów, by nie doprowadzając do jej bezwartościowego formalizowania zachować jej zalety i uznać w pewnym sensie zasady jej przejściowości - w miarę narastania poczucia odpowiedzialności społecznej.

Spośród dotychczasowych form dyscypliny studiów rozróżniamy dwa jej zasadnicze rodzaje: dyscyplinę uczęszczania na wykłady, ćwiczenia, laboratoria itp. oraz dyscyplinę merytoryczną, polegającą na dotrzymywaniu terminów składania egzaminów, zaliczania ćwiczeń laboratoriów, wykonywania projektów itp.

Realizacja zarówno jednej jak i drugiej formy dyscypliny studiów jest najłatwiejsza w warunkach dobrze zorganizowanego

procesu nauczania. Stąd też pochodzi bezpośrednia zależność stanu dyscypliny studiów od poziomu procesu nauczania.

Dlatego też np. obciążanie studenta nadmierną ilością godzin /ponad 36 godzin przy studiach technicznych/, niewłaściwe rozkłady zajęć, z tzw. "okienkami", spiętrzenia zajęć w niektórych dniach tygodnia itp. - powodują siłą rzeczy obniżanie dyscypliny studiów. Stąd też walka z tymi objawami powinna być obowiązkiem wszystkich Dziekanatów i Rad Wydziałowych.

W dyskusji publicznej toczącej się od ponad roku w prasie codziennej i czasopiśmie, na konferencjach i na wiecach na temat dyscypliny studiów najbardziej atakowane są niewłaściwie prowadzone wykłady. Tym nie mniej dobry wykład był i jest najlepszą, najbardziej ekonomiczną, od setek lat wypróbowaną, formą przekazywania wiedzy, formą o poważnym aspekcie poznawczym. Wykład powinien dać studentowi wyjaśnienie węzłowych zagadnień danej nauki, wytłumaczenie najtrudniejszych jej części, wreszcie musi go zachęcić do studiowania podręczników z tej dziedziny. Części opisowe dyscypliny uzupełnić sobie powinien student z podręczników. Natomiast czytanie przez pracownika nauki skryptu na wykładzie, wprowadzie już b. rzadkie, są niedopuszczalną formą prowadzenia wykładów.

W końcu podkreślić należy, iż dotychczasowa dyskusja wydaje się wskazywać na konieczność dalszego utrzymania dyscypliny studiów na pierwszych dwóch latach oraz na możliwość zniesienia kontroli uczęszczania na wykłady na pozostałych latach, przy pełnym jednak utrzymaniu dyscypliny merytorycznej.

3. Wychowanie młodzieży

Sprawy wychowawcze młodzieży należą do niełatwej dziedziny działalności Szkoły Wyższej. Trzeba wyraźnie podkreślić, że działalność wychowawcza nie jest przez naszą Uczelnię zbyt dobrze realizowana. Mimo oczywistego faktu, że zadania wychowawcze należą do obowiązków całej bez wyjątku kadry nauczającej, że stanowią łącznie z działalnością naukową i dydaktyczną - integralną część działalności tej kadry, ciągle jeszcze utrzymuje się pogląd wśród jej części, że do zagadnień wychowawczych trzeba przeznaczyć specjalnych pracowników nauki i zwolnić z tych obowiązków pozostałych.

Poza tym jest również oczywiste, że wychowanie w wyższej szkole realizować trzeba przede wszystkim poprzez działalność dydaktyczną oraz poprzez działalność naukową, a wśród tej - poprzez pracę naukowo-badawczą, gdyż "czyste" metody wychowawcze typu szkoły średniej są w warunkach szkoły wyższej nieskuteczne. Stąd też wzrost świadomości wśród pracowników nauki o tej ich specyficznej działalności wychowawczej i wzrost aktywności w tym zakresie powinien być jednym z podstawowych celów działalności wszystkich pracowników nauki.

Podkreślić trzeba również niedostateczną współpracę naszych pracowników nauki z organizacjami młodzieżowymi ZMP, ZSP, z Radami Mieszkańców Naszych Domów Studenckich itp., a przecież taka współpraca to jedna z najlepszych form oddziaływania wychowawczego na młodzież.